

Slagwerker Rogier de Nijs bouwt instrumenten van waterreservoirs, emmerdeksels, pvc-buizen, petflessen en verpakkingsmateriaal. Daarmee stelt hij plasticvervuiling in onze wateren aan de kaak en maakt hij een statement voor hoogwaardig hergebruik van afvalplastic.

Door Jimmy Tigges Fotografie: Sander Heezen

Een optocht van wonderlijke vaartuigen trok over de wateren van de Brabantse hoofdstad, tijdens de Bosch Parade van 2015. Het artistieke evenement in de geest van de surrealistische schilder Jheronimus Bosch bood ook een passende context voor de *Water Creatures* en hun plasticsoepinstallatie. Op een met afvalplastic gedecoreerd vlot bespeelden vijf performers geestdriftig hun slaginstrumenten van afvalplastic. In hun uit boodschappentassen samengestelde gewaden leken ze op hybride figuren die in een post-apocalyptische wereld waren opgerezen uit een tot plasticsoep verworpen zee.

Geestelijk vader van deze waterwezens, slagwerker en creatief instrumentenbouwer Rogier de Nijs, drumde in zijn middelbareschooltijd in een punkrockband. Op het Fontys Conservatorium in Tilburg zoog hij later al het gebodene als een spons in zich op. Hij speelde in uiteenlopende projecten en sinds een aantal jaar richt hij zich als 'muzikmaker' op sociaalmaatschappelijke thema's als de plasticvervuiling.

CREATIEF ZIJN MET AFVAL

"Voor het complexe probleem afvalverwerking moeten meerdere oplossingen komen," verklaart hij. "Idioot dat een beweging protesteert tegen statiegeld op blikjes en kleine flesjes. De invoering daarvan lost het probleem al gedeeltelijk op. Veel mensen weten niet hoe slecht afvalplastic voor het milieu is. In Nederland zit alles driedubbel verpakt, de verpakkingsindustrie moet inzien hoeveel plastic zooi een mens ongeveer krijgt." De Nijs bouwde na de Bosch Parade nieuwe installaties, die ook geschikt zijn voor optredens aan wal. Met zijn productieploegje neemt hij de betreffende locatie onder handen. "Zo ontstaat er een mooi spanningsveld tussen beeld, omgeving en muziek," meldt zijn website. 'Buiten of binnen, *Water Creatures* toveren hun speelplek om tot een kunst-

werk. De voorstelling is een dynamisch spektakelstuk en vormt een lust voor het oog en het oor. *Water Creatures* inspireert het publiek niet alleen artistiek maar ook maatschappelijk."

"Muziek staat altijd in een context," legt De Nijs uit. "Waarom zou je niets met die context doen?" Dat geldt ook voor de kleding, creaties van een mode-ontwerper uit zijn woonstad Berlijn die is gespecialiseerd in *upcycling fashion*: creatief hergebruik van afval. "Fashion is niet altijd een frisse zaak. Onder de jonge generatie ontwerpers is een stroming die dat niet oké vindt. Ook zij strijden voor de goede zaak. Dat inspireert enorm."

De waterwezens doken intussen onder meer op bij de afsluiting – op het Zandvoortse strand – van de Beach Cleanup Tour van de Stichting Noordzee. Een project waarbij in twee weken tijd vrijwilligers het hele Noordzeestrand schoonmaken. "Die stichting bestaat uit jonge, betrokken academici. Zij gebruiken hun talent voor hetzelfde onderwerp als ik. Dan heb je een gemeenschappelijk doel en vorm je met elkaar een clubje. Ik vind het krachtig om je talenten te gebruiken om dit soort thema's aan te kaarten."

AKOESTISCHE PERFECTIE

"Onze muziek heeft meerdere lagen. Je kan het als passant gewoon mooi vinden. Als je blijft staan en goed luistert, dan beleef je het muzikale verhaal. Elke titel heeft de naam van een beweging, van een gevoel: *Procession* klinkt langzaam en gedragen, *Take Action* is een stuk drukker, *Undefined Feeling* geeft inderdaad een ondefinieerbaar gevoel. Iedere luisteraar geeft daar zijn persoonlijke invulling aan en beleeft dat net weer anders."

Zijn composities ontstaan op verschillende manieren. "Soms begin ik vanuit een instrument dat ik van plastic heb gemaakt. Soms ga ik gewoon aan de gang, en arrangeer ik het later naar de bezetting voor *Water Creatures*. Er zit ruimte in voor

MUZIEK MAKEN MET AFVALPLASTIC

individuele solo's, maar ook voor collectieve improvisatie. Live duren stukken soms vijf minuten, maar voor de EP die ik nu opneem zijn ze korter, omdat ik een interessante luisterversie wil maken." Voor die EP-opnames heeft hij zich met auto en caravan genesteld in een grote, lege hal op een voormalig industrieterrein in Tilburg. Op een akoestisch perfecte plek heeft hij zijn instrumenten uitgesteld. In een week tijd wil hij, in zijn eentje, en arrangeer ik het later naar de bezetting voor overdubs, maar wel elk instrument in

één take. Eerst de zwaardere ritmes, als laatste de melodie." Twee aparte microfoons op hoge standaards moeten het geluid van de ruimte opnemen. "In een kleine ruimte is een korte percussieklink duurt-ie drie, vier seconden. Dan ervaar je de ruimte auditief. Zo creëer je ruimte in de muziek, net als met het weglaten van noten. Ik heb deze hal bewust gekozen vanwege de akoestiek. Een akoestisch percussie-instrument neem je altijd in een ruimte op. Die ruimte bepaal je zelf. Zo'n

context is niet alleen allesbepalend voor het geluid, maar ook voor het beeld en de ervaring. De ruimte is van invloed op wat ik hier doe. Je hoort een mens spelen, iemand die hier de hele week is. Ik zou graag meer van dit soort projecten op locatie willen doen."

MUSIC ON PLASTIC

Bij een grote teil met water demonstreert hij enthousiast hoe je een melodie kunt creëren door een – in een berm gevonden – pvc-buis in het water te duwen. "Je

kunt ook ritmisch op het wateroppervlak slaan met je vlakke hand of met je vuisten, daar zijn verschillende technieken voor." Hij staat bij een paar water-gallons. "Van die drinkwaterreservoirs op kantoren. Twee exact identieke gallons, die toch verschillend klinken. Ik vind het ook interessant dat je ze met de ene stok anders kan laten klinken dan met de andere. Ik heb bakken vol met stokken, daarmee zoek ik uit wat er werkt." Een collectie witte emmers is afkomstig van een Berlijns restaurant. "De eigena-

resse is fan van ons project. Er komen vaker mensen met materiaal aanzetten: "Hey Roger, can you make music with this?" Deze grote speciekuip heb ik vorige week letterlijk uit een container gevist. Er zat nog gips op de bodem, dat had ik er binnen twee minuten uitgeslagen. Het zijn perfecte basdrums." Hij geeft een zwieper aan een paar emmerdeksels die, als grote muntjes, een tijdje rondtollen op de vloer, tot ze stil komen te liggen. "Een geweldig geluidseffect. Als je ze op de bovenkant laat neerkomen is de toon hoger dan als je ze op de onderkant laat vallen." Hij toont

de mogelijkheden van dopenshakers en flessenshakers en de ruisende geluiden die je kan veroorzaken door het strelen met een tak van aan waslijntjes opgehangen verpakkingsmateriaal. "Een getuid als tapijt voor het onbestemde gevoel." Natuurlijk heeft hij al die gebruikte verpakkingen eerst schoongemaakt. "Anders komen de vliegen eropaf. Bovendien: als je materiaal schoonmaakt, geef je het al een soort van meerwaarde. Je doet dat omdat je er iets mee wil doen." De marimba is een stellage met kunstig in elkaar verstrengelde pvc-buizen. De lengteverschillen bepalen de toonhoogtes.

"Anderhalve octaaf, van F naar C." Is zo'n project financieel te bolwerken? "Het is een beetje survival, maar ik wil het echt goed neerzetten. Er zit een kostenplaatje aan, ik wil mijn clubje graag betalen. Ons project heeft exposure, we krijgen toffe reacties. Ik heb van Sena een zakje geld gekregen. Ik sta open voor bedrijven, overheidsinstellingen of ngo's die dit willen ondersteunen. Zolang ik de artistieke inhoud maar kan blijven bepalen."

www.watercreatures.org
www.rogierdenijs.com

'IN NEDERLAND ZIT ALLES DRIEDUBBEL VERPAKT, DE VERPAKKINGSINDUSTRIE MOET INZIEN HOEVEEL PLASTIC ZOOI EEN MENS ONGEVRAAGD KRIJGT'

PODIUM

Ben van den Dungen (saxofonist/componist/docent) is een succesvol jazzmusicus. Eén van de weinige musici van zijn studiejaar die nog steeds zijn brood kan verdienen met het maken van jazzmuziek. Terwijl er hordes talentvolle, jonge jazztalenten de markt bestormen, houden de ouderen het voor gezien.

Door Anita Verheggen

Ben van den Dungen

'Talentontwikkeling is uitstel van executie'

Hoe komt dat?

"Het speelklimaat is de afgelopen jaren steeds verder achteruitgegaan met als klap op de vuurpijl de cultuurbezuiniging van 200 miljoen. Het podiumcircuit voor kleinschalige muziek is gedecimeerd, terwijl de uitstroom van talenten uit de conservatoria onverminderd groot is. De scholen hebben zich nooit druk gemaakt om het speelklimaat, maar participeren wel in talentenprogramma's, zoals bijvoorbeeld concoursen waar jazzprijzen worden vergeven. Daardoor lijkt het alsof de overgang van het conservatorium naar de markt goed verloopt, maar dat klopt niet. Die talentontwikkelingsprojecten van conservatoria en andere organisaties zijn een uitstel van executie. Musici studeren tegenwoordig op hun 22ste af en als ze mazzel hebben winnen ze een concours en een tournee maar daarna is er niks; ze donderen het ravijn in omdat er te weinig speelplekken zijn. En de opleidingen hebben hun aandacht ondertussen weer verplaatst naar nieuwe talenten. Ook bij

fondsen is het bon ton om bij de verdeling van subsidies het accent op de jeugd te leggen omdat zij sinds de bezuinigingen in een krampsituatie zitten. Ik vind talentontwikkeling wel belangrijk, maar het is zo vreemd dat de totale range niet meer belangrijk is. Van mijn studiejaar ben ik de enige nog praktiserende jazzmusicus, de rest is wat anders gaan doen omdat ze niet meer van de muziek kunnen leven. En niemand is daar eerlijk over. Daarom kan er ook geen goede diagnose worden gesteld. Een duurzame carrière in de muziek vergt een gezond ecosysteem met een groot podiumcircuit, voldoende media-aandacht en een subsidiebeleid met aandacht voor een gezond speelklimaat waar het geld in de breedte wordt verdeeld. Dáár heeft een talent wat aan."

Wat kunnen we eraan doen?

"Er is niet één oplossing, het probleem is te complex. Er moet sowieso veel meer aandacht worden besteed aan het gezond maken van het ecosysteem. De Jazz/Wor-

ld-coalitie van sleutelorganisaties uit die genres maakt daarvoor een actieplan. Dat gaat ook over het herwinnen van oud publiek en vernieuwing van de opleidingen. Ik ben ervan overtuigd dat talentontwikkeling effectiever is als je jonge musici met de oudere musici laat samenwerken in een productie. Dat doe ik in de theaterproductie New York Round Midnight en met Tango Extremo. Daar leren de jonge musici hoe ze een idee kunnen ontwikkelen tot een product waarmee ze succesvol de markt kunnen veroveren. Jonge mensen moeten in de totale jazzgemeenschap worden opgenomen, zodat ze later het stokje van de ouderen kunnen overnemen. Dan krijg je een natuurlijk verloop. Kijk maar naar Miles Davis en Art Blakey. Zij namen talentvolle jonge jazzmusici als Herbie Hancock en Wynton Marsalis op in hun ensembles. Die musici zijn later allemaal beroemd geworden. Daarom: vraag musical als Carel Kraayenhof of Candy Dulfer om jonge talenten op te nemen in hun ensemble en subsidieer dat."